

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-7-83-34>

УДК 81'373.611:528

Голубінка Н.І., Литвин О.Г., Голубінка Ю.І.
Національний університет «Львівська політехніка»**ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ КАРТОГРАФІЇ**

Анотація. На термінологію картографії поширюється системний характер словотвірної структури української літературної мови, що виявляється у способах та принципах творення слів. Продуктивним є лексико-семантичний спосіб, бо терміни, утворені цим способом, зберігають риси конкретно-образного мислення і наштовхують на дефініцію. Вторинна номінація понять картографії найчастіше ґрунтується на метафоричних і метонімічних перенесеннях. Морфологічний спосіб творення цієї термінології є продуктивним, оскільки дає змогу її структурно систематизувати, використовуючи власномовні словотвірні ресурси. На сучасному етапі терміни картографії переважно творяться аналітичним способом, адже терміносполуки, виконуючи номінативну функцію, можуть чітко відобразити всі суттєві риси поняття, яке називають.

Ключові слова: термін, картографія, морфологічний спосіб словотвору, метафоризація, метонімізація, терміни-словосполучення.

Holubinka Nadiya, Lytvyn Oksana, Holubinka Yuliia
Lviv Polytechnic National University**FEATURES OF FORMATION OF CARTOGRAPHICAL TERMS**

Summary. A source of formation and replenishment of cartographical terminology is the use of secondary nominations (lexically-semantic method), available in the language of word-forming models (morphological, morphologically-syntactic methods), word combinations (analytical method), foreign words (borrowings). Terms, formed by the lexically-semantic method, preserve features of concrete and figurative thinking and lead to definition, reveal the essence of the denoted concept. Secondary nomination in cartographical terminology, whose starting points were the most ancient terminological systems and commonly-used words, is based on metaphorical and metonymic processes. Morphological method of forming of the cartographical terminology is productive, considering that it allows to structurally systematize this terminology, by using native word-forming resources. Majority of terms are formed by a suffixal method. Their productivity is significantly inferior to one of suffixal-prefixal, prefixally-suffixal and non-suffix methods, however, the basic- and word formation are used much more actively in the terminology of cartography. Among analyzed cartographical terms, there are a couple of abbreviations, compound words formed by combining the initial letters of each word. At the present stage the terms of cartography are mainly created by the analytical method of derivation, because terminological compounds, executing nominative function, can most clearly and broadly reflect all the essential features of a concept or phenomenon, and therefore it is easier for them to transfer belonging to a classification series, which is based on generic species relationships of concept. Two-component, three-component, multicomponent terms-phrases are fixed in the Ukrainian terminological system of cartography. An important model of term formation is the borrowing of ready-made nominations from other languages. During different periods of its functioning, the Ukrainian language included words from foreign languages. By absorbing words of foreign origin, the Ukrainian language subordinates them to its graphic, phonetic and grammatical system.

Keywords: term, cartography, morphological method of word formation, metaphorization, metonymization, terms-phrases.

Постановка проблеми. Проблема впорядкування науково-технічної термінології, опрацювання основних принципів термінотворення усіх галузей знань є предметом досліджень українських науковців. З цього погляду потребує уваги термінологія картографії – терміносистема, що відображає поняття однієї з важливих галузей науково-пізнавальної та професійної діяльності людини. У статті ми звернемо увагу на основні словотвірні засоби, характерні для творення термінів досліджуваної термінології, опишемо словотвірні моделі та визначимо ступінь їх продуктивності, а також з'ясуємо частиномовне вираження сучасної термінології картографії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджували словотвірні особливості термінів у своїх працях українські й зарубіжні науковці. Словотвірні моделі суспільних наук проаналізовано в працях В. Захарчин, З. Куньч, Т. Панько, О. Сербенської, М. Сташко, природничих наук – А. Крейтор, Г. Наконечної, В. Пілецького, І. Процик, Л. Симоненко, П. Чучки, технічної

термінології, яка стала об'єктом аналізу І. Кочан, О. Литвин, В. Марченка, Е. Огар, Л. Харчук, однак термінологію картографії ще не досліджували ґрунтовно.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми: на наш погляд, лінгвістичне дослідження цієї терміносистеми сприятиме поняттєвій уніфікації.

Метою статті є проаналізувати основні способи творення термінологічних одиниць картографії та показати на ілюстративному матеріалі продуктивні словотвірні моделі.

Виклад основного матеріалу. Для творення термінів картографії використовують усі ресурси словотвору сучасної української мови, адже на цю термінологію як підсистему науково-технічної термінології поширюються загальні принципи словотвірної структури літературної мови, що виявляється в способах творення термінів. Н. Клименко звертає увагу на те, що «слово, його структура зумовлюється словотвірною системою, тобто вважається, що слово твориться

сукупністю стосунків його компонентів (кореня, афіксів) і відношенням одного слова – члена словотвірної системи – до іншого слова тієї системи» [4, с. 6]. Термін є специфічною мовною одиницею історично сформованої термінологічної системи, яка визначає певне наукове, технічне, суспільно-політичне чи мистецьке поняття та його місце в системі інших понять, виражається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови та підпорядковується її законам [9, с. 92]. Враховуючи особливість терміна як одиниці мови, перед термінологом постає завдання – створити термін, який сприяв би максимальному донесенню складної інформації і вдало вписався в лексичний контекст літературної мови, адже особливість термінологічного словотворення, на відміну від загальномовного, полягає у використанні обмеженого набору моделей, які стали показником системної організації термінології [8, с. 167]. Крім того, термінологічна система передбачає усвідомлене термінотворення, що дає змогу штучно запроваджувати спеціалізовані словотвірні морфеми, які в галузевих терміносистемах є визначниками конкретних значень і виконують класифікаційну функцію [3, с. 98]. Тому аналіз наявних термінологічних одиниць картографії з точки зору їх походження та слововживання не лише у контексті філологічних наук, а й тих, у яких термін функціонує, а саме в картографії.

Джерелами формування та поповнення термінології картографії є використання вторинної номінації (термінологізація або ретермінологізація (лексико-семантичний спосіб)), наявних у мові словотвірних моделей (морфологічний, морфолого-синтаксичний способи), словосполучень (аналітичний спосіб), іншомовних запозичень.

Одним із найпродуктивніших способів поповнення української терміносистеми картографії є термінологізація загальноновживаних слів, яка найчастіше ґрунтується на основі метафоричних та метонімічних перенесень [2, с. 20].

Ми підтримуємо думку науковців, що термінологічні назви, утворені лексико-семантичним способом, відрізняються від загальноновживаних слів тим, що, зберігаючи риси конкретно-образного мислення, яке базується на зовнішній подібності предметів, явищ, наптовхують на дефініцію, на суть означуваного ним поняття і чітко показують місце в системі понять галузевої термінології [3, с. 98].

Продуктивним способом поповнення української терміносистеми з галузі картографії є лексико-семантичний спосіб словотвору, а саме термінологізація загальноновживаних слів: *стрічки*, *смуги* – “зображальні засоби на карті” у картографії, *стрічка* – “довга вузька смужка певного матеріалу”, *смуга* – “видовжена, обмежена чим-небудь частина якоїсь поверхні, що виділяється на загальному фоні своїм виглядом, кольором і т. ін.”; *відмивання* – “пластичний спосіб зображення рельєфу, за якого об'ємність форм рельєфу відтворюється накладанням тіней фарбою чи тушшю з поступовою зміною її насиченості – від темної до світлої” у картографії, *відмивання* – “процес очищення чого-небудь від бруду”.

Перехід зі сфери загальноновживаної лексики відбувається двома способами: 1) шляхом роз-

витку вторинних термінологічних значень у звичайних лексичних одиницях: *стрілка* – “один із зображальних засобів на карті; вузький довгий мис, що утворюється при злитті двох річок, а також піщана коса, намита приборами” – “тонка вузька пластинка з загостреним кінцем, яка обертається на осі і показує час, напрям і т. ін. на шкалі вимірювальних приладів і дороговказ”; 2) шляхом використання загальноновживаних слів у складних термінах, наприклад: *картографічна мова* – “картографічні умовні позначення”; *легенда карти* – “систематизоване зведення використаних на карті умовних позначень і текстових пояснень, що розкривають зміст цих позначень” у картографії і *мова* – “здатність людини говорити, висловлювати свої думки”; *легенда* – “народне сказання або оповідання про якісь події чи життя людей, оповите казковістю, фантастикою” у загальнонародній мові. Слід зауважити, що цей шлях вторинної номінації є більш продуктивним у досліджуваній термінології.

Вторинна номінація понять картографії, вихідною основою якої були найдавніші терміносистеми та загальноновживані слова, відбувається на основі метафоричних і метонімічних процесів [6, с. 14–16]. Метафорична номінація полягає у творенні найменувань на основі будь-якої схожості нової реальності чи процесу, що позначається, з уже наявною. Зміна статусу загальноновживаної лексики (її перехід до розряду терміна) у межах процесу метафоризації найчастіше відбувається внаслідок:

- перенесення назви за подібністю форми і розміру: *рамка карти* – “лінія, яка окреслює наведену на карті територію”; *кишеньковий атлас* – “атлас малого формату”;

- перенесення назви за подібністю процесу: *читання карти* – “процес відтворення реальної дійсності за її зображенням на карті”;

- перенесення назви за подібністю ознаки: *вичерпність* – “наявність необхідної інформації для всіх без винятку об'єктів, що подані на карті”; *обов'язкова локалізація або координатна прив'язка* – “фіксація безпосередньо на карті положення об'єктів, до яких належать дані некартографічних джерел і зазначення координат, за якими об'єкти можна подати на карті”;

- перенесення назви за подібністю функціонального призначення: *банк даних* – “інформаційна система централізованого збереження й колективного використання потрібних для створення карт відомостей у цифровому вигляді”; *база даних* – “проблемно-орієнтовані сукупності відомостей”.

Цікавими з точки зору метафоричних процесів є терміни на позначення різних видів карт, атласів і глобусів. Залежно яку ознаку взято до уваги у процесі класифікації, підставою для перенесення в картографічній термінології може бути як зовнішня, так і внутрішня подібність: *атлас дорожній, навчальний, військовий, туристський, шкільний* (підстава – призначення); *карта вигадана* – “на якій зображують легендарні події або такі, що ілюструють, наприклад, подорожі героїв книжок” (підстава – характерна ознака) (слово *вигадка* в українській мові вживається зі значенням “те, що створене в уяві, чого немає і не було в дійсності, фантазія”); *оцінні карти* – “карти, які показують придатність або ефективність викорис-

тання природних чи соціально-економічних умов і ресурсів для тих чи інших цілей”; *рекомендаційні карти* – “карти, за якими визначають способи й типи раціонального природокористування” (підстава – подібність за функціями: *оцінювати* – “визначати якості, цінності, переваги чого-небудь”; *рекомендувати* – “пропонувати, радити, представляти, характеризувати”).

У термінології картографії проявляються такі метонімічні перенесення: назви процесу на результат: *вимір* – “визначення будь-якої величини чогось” і “величина, яку вимірюють”; *опис* – “матеріал, який готують у результаті візуального аналізу” і “дія, а також словесне зображення, словесна передача чого-небудь”. Порівняно з метафоричною термінологізацією метонімічна менш виражена у термінології картографії

Продуктивним способом творення картографічної термінології є морфологічний. Аналіз термінів дає підстави стверджувати, що найпродуктивнішим з усіх різновидів цього способу є суфіксальне термінотворення. Можемо виокремити такі групи термінів-іменників:

– номінації зі значенням певних процесів (як правило, дієслівна основа + суфікси -нн-, -енн-): *екстраполювання, зіставлення, штрихування, вичленовування, картографування, орієнтування, відмивання*.

– Для найменування властивостей карт продуктивним виявився суфікс -ість. Його додавали як до назв з абстрактним значенням: *інформативність, абстрактність, безперервність, вибірність, оглядовість*, так і до назв з конкретним значенням (значно рідше): *твердість*.

Значно активніше суфіксальний спосіб використовується у творенні прикметників, які входять до складу термінних словосполучень:

– -н-: *аналіз карти інформаційний, аналіз карти кореляційний, атлас военний, атлас дорожний, компасна карта*;

– -ічн-: *географічна карта, картографічне зображення, типологічна карта*;

– -альн-, -увальн-: *візуальний аналіз, навчальна карта, спеціальна карта, зображувальні засоби, заповнювальні зображувальні засоби, пояснювальні написи на карті*;

– -ськ-: *туристська карта, монастирська карта, авторський ескіз, лоцманська карта*;

– -ов-: *вузлова точка, кадастрова карта*.

Значно поступаються своєю продуктивністю перед суфіксальним префіксальний (розчленованості – нерозчленованості), префіксально-суфіксальний (*перешийок*) та безафіксний (*зсув*) способи, натомість осново- та словоскладання в терміносистемі картографії використовується набагато активніше. З-посеред таких номінацій можемо виокремити:

– терміни – складні слова, утворені на основі складання незалежних одне від одного слів: *природокористування, картографування*,

– терміни – складні слова, утворені за допомогою інтерфікса на основі складання залежних одна від одної основ: *однотомний атлас, середньоформатний атлас, загальногеографічний атлас, краєзнавчий атлас* (такі утворення, як правило, входять до складу термінів – словосполучень);

– терміни – складні слова, утворені способом словоскладання: *блок-діаграма, рози-діаграми,*

інтернет-атлас, інтернет-карта, референц-еліпсоїд;

– складні терміни з міжнародними терміно-елементами: *екстраполювання, інтерполювання, вебкартографування, морфометрія, ортодромія, картометрія, картодіаграма, псевдоізолінії, метадані, квазігеоїд, фотооб’єкт, фотокарта, фотоплан, топоплан*;

Серед проаналізованих термінів картографії незначну кількість становлять терміни-аббревіатури. Це складноскорочені слова, утворені шляхом поєднання початкових літер слів. У картографічній терміносистемі це, як правило, назви, відкальковані з англійської мови: *SYMAR* – програма для роботи з тривимірними зображеннями; *POLYVRT* – програма, яка працює з векторними даними; *SDTS* – американський стандарт обміну і передавання даних; *TSIMMIS, SIMS* – системи інтеграції даних, *GRID* – програма для робіт з растром. Такі аббревіатури вимагатимуть в окремих різновидах наукових текстів додаткового тлумачення (насамперед, маємо на увазі науково-навчальну літературу), оскільки можуть бути не зрозумілі для читача.

Морфологічний спосіб словотвору є дуже активним у творенні термінів картографії, оскільки дає змогу її структурно систематизувати, використовуючи власномовні словотворчі ресурси. Однак кількісно все ж переважають терміни, утворені шляхом аналітичної деривації.

Як зазначила В. Даниленко, терміни-словосполучення переважають у терміносистемах тому, що вони здатні найбільш повно відобразити всі суттєві риси того поняття чи явища, яке називають. А тому їм легше, ніж словотворчими засобами, передавати належність до класифікаційного ряду, в основі якого лежать родо-видові відношення понять [3, с. 198].

Такі терміносполуки виконують номінативну функцію, оскільки, маючи цілісне значення, становлять єдине складне найменування науково-технічного поняття.

В українській терміносистемі картографії зафіксовано терміни-словосполучення таких типів: двокомпонентні, трикомпонентні, багатоконпонентні.

З-посеред двокомпонентних картографічних термінів-словосполучень (залежно від частини-мовного вираження компонентів) можна виділити такі різновиди:

1) прикметник+іменник (обидва компоненти мають термінний характер): *афінне перетворення, афінно-проективне перетворення, азимутна похибка, графічний оверлей, рельєфна карта, картографічне моделювання, кореляційний аналіз, просторовий образ, локалізовані діаграми, локалізовані значки, масштабні стрічки, якісний фон, армілярна сфера, вузлова точка*; (перший компонент – прикметник – нетермінного характеру, другий компонент – іменник виражає родові картографічне поняття і є терміном: *якісний фон, однотомні атласи, паперові атласи, туристичні атласи, навчальні глобуси, тематичні глобуси, об’ємні глобуси, вигадані карти, загальні карти, настінні карти, окремі карти, оцінні карти, прогнозні карти, текстові карти, довільні проєкції*);

2) іменник+іменник: *атлас міст, атлас країн, атлас світу, вага точки, визначення за кар-*

тами, властивості карти, елементи карти, еліпс спотворень, зміст карти, карта врізки, карта ґрунтів, карта півкуль, карта світу, карта суші, карта шельфу, карта держав, карта океанів, карта матеріків, класифікація карт, компонування карт, мова карт, норма відбору, опис карт, оцінка карти, прийоми картографування, рамка карти, серія карти, система координат, ценз відбору, читання карти (аналіз таких термінологічних сполучень дає підстави стверджувати, що більшість з-посеред них безприйменникові і утворені на основі керування);

3) іменник+іменник (власна назва): *проекція Ламберта, перетворення Гельмерта, проекція Галла, проекція Меркатова, проекція Птолемея, теорема Клеро, проекція Постеля, глобус Корнеліуса, проекція Міллера, проекція Самсона*; прикметник – відантропонім+іменник: *Пейтінгерові таблиці, гауссівська модель, Лепунова теорема, Допплерів принцип, Коріолісова сила, кронштадтський футшток* (варто зазначити, що, виконуючи номінативну функцію, такого типу терміносполуки водночас вказують на особу винахідника);

4) іменник+іменник у тій самій граматичній формі (прикладка): *карти – портолани, термометр – праця, роза – діаграма, референці – еліпсоїд, зеніт – центрир*.

Трикомпонентні сполуки утворені або на базі двокомпонентного сполучення: *математична поверхня Землі, графічні прийоми картографування, градусна марка карти, картографічні умовні позначення, допоміжне оснащення карти, картографічний метод дослідження, картографічні азимутальні проекції, картографічні теоретичні концепції, математична основа глобусів*; або на базі одного слова: *масштаб головний довжин, масштаб частковий довжин, рамка карти зовнішня, рамка карти градусна, рамка карти внутрішня, функція карти естетична, функція карти інженерна, функція карти навігаційна, шкала показника числова, шкала умовних позначень, шляхи перетворення карт*.

Багатокомпонентні термінні словосполучення не такі численні, порівняно з дво- і трикомпонентними. Вони, як і трикомпонентні, утворені або на основі двокомпонентних, або зі стрижневим словом-іменником: *вивчення об'єктів за ключовими ділянками, види карт за зображеною територією, види карт за кількістю аркушів, види карт за просторовою подібністю, класифікація умовних позначень за геометричними ознаками, локалізація умовних позначень на площі, принципи побудови картографічної моделі, реконструювання по картах просторової ситуації*.

Аналітичний спосіб термінотворення, на слуху думку З.Й. Куньч, останнім часом має тенденцію до зростання. Це пояснюється тим, що термінні словосполуки здатні залучати для свого використання будь-які мовні одиниці, які функціонують у складі сучасної української мови, незалежно від їхнього походження, причому ці лексеми вже узвичаєні і адаптовані для слововживання [5, с. 40].

Важливою моделлю термінотворення є запозичення готових номінацій з інших мов. В укра-

їнську мову в різні періоди її функціонування входили слова з чужих мов. Засвоюючи слова іншомовного походження, українська мова підпорядковує їх своїй графічній, фонетичній та граматиці системі.

Формування і функціонування української терміносистеми картографії у період зростання наукових і міжмовних інтеграційних процесів зумовило наявність у ній значної кількості іншомовних елементів.

Основними джерелами запозичування термінів були грецька та латинська мови: *карта (лат.), екватор (лат.), меридіан (лат.), параболла (грець.), ареал (лат.), глобус (лат.), прогноз (грець.)*. Певна кількість картографічних термінів – арабські запозичення: *азимут*. Цікавим є походження слова «атлас» від назви картографічної праці Г. Меркатора «Atlas» (1595 р.), даної автором на честь міфічного короля Мавританії математика і астронома Атласа [10, с. 130].

З-поміж них виділяємо інтернаціоналізми – слова, які вживають у багатьох неблизькоспоріднених мовах, зберігаючи спільність семантики та фонетико-морфологічні будови (*карта (укр.) – carte (франц.), атлас (укр.) – atlas (франц., англ., ісп.), меридіан (укр.) – (ісп., франц., англ.)*). Лексичними інтернаціоналізмами вважають також слова, створені з використання міжнародних формантів греколатинського походження: *гео-, ізо-, уні-, гідро–* тощо: *стереомодель, ентропія, екстраполяція, ізоколи, ізотерми, геоїд, стероїд, квазігеоїд, анаморфози*.

Чужомовні запозичення часто стають підґрунтям для творення термінів-словосполучень, що дає змогу систематизувати поняття за родовидовими ознаками: *масштаб – масштаби довжин, масштаби площ, масштаби екстремальні; модель – модель сферична, модель експоненціальна, модель гауссівська, модель пентосферична, модель лінійна, модель степенева, модель періодична*.

У складених термінах картографії виділяємо такі типи:

– утворені поєднанням декількох іншомовних компонентів: *проекція Галла, карти – аналоги, макет карт з ізоколами, серія карт*;

– утворені поєднанням іншомовних і власне українських компонентів: *ценз відбору, читання карти, аналіз і оцінка атласів, географічна відповідність, еліпсоїд земний, карти галузеві, ізолнії з пошаровим пофарбуванням, картографічна мова, лінійні знаки, показники картографування*.

Варто звернути увагу на значну кількість термінів картографії, утворених поєднанням власне українських і компонентів, утворених поєднанням іншомовних і українських компонентів: *інтерактивні атласи, локалізовані значки, картографічне моделювання, рельєфна карта, масштабні стрічки, спрощення картографічного зображення*. Зафіксовано такі утворення і з-посеред однослівних термінів: *картографування*. Хоча у цій групі складних слів-термінів, без сумніву, переважають утворення з використання чужих формантів: *ізогіпси, ізоколи, картограма, картодіаграма, картометрія, морфометрія, анаморфози, квазігеоїд, локсодромія, ізотермія*.

Висновки і пропозиції. На термінологію картографії поширюється системний характер словотвірної структури української літературної мови, що виявляється у способах та принципах творення слів. Термінологізація загальноживаних слів є джерелом поповнення термінології картографії. Лексико-семантичний (термінологічна метафоризація та метонімізація) спосіб зберігає прозору внутрішню форму, завдяки чому термін якоюсь мірою відсилає нас до суті наукового поняття; підтримується автентичність термінології, але її використання вторинної номінації призводить до багатозначності терміна, що є вадою в термінології [5, с. 63]. За структурою терміни картографії поділяємо на три типи: тер-

міни-однослови, терміни-словосполучення, терміни-символи.

Найменування понять термінами-словосполученнями продуктивно використовується в сучасній технічній термінології, зокрема в картографії. Найпоширенішими є дво- і трикомпонентні моделі, що свідчить про активне утворення термінів синтаксичним способом. Деривація термінів досліджуваної термінології здійснюється такими способами словотвору: морфологічним, лексико-семантичним та синтаксичним. Отже, детальне подальше лінгвістичне дослідження термінології картографії дасть змогу здійснити її поняттєву уніфікацію для встановлення логіко-семантичних зв'язків галузевих термінів.

Список літератури:

1. Божок А.П., Молочко А.М., Остроух В.І. Картографія : підручник / за ред. А.П. Божок. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2008. 271 с.
2. Голубінка Н., Литвин О., Голубінка Ю., Куп'як В. Вторинна номінація в термінології картографії // Картографічне моделювання та географічні інформаційні системи : збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції, 03-05 жовтня 2019 р., Львів, 2019. С. 21–22.
3. Даниленко В.П. Русская терминология: опыт лингвистического описания. Москва, 1977. 243 с.
4. Клименко Н. Система афіксального словотворення сучасної української мови. Київ : Наукова думка, 1973. 186 с.
5. Куньч З. Питоме й запозичене в термінології: проблема балансу. Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм : монографія. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2018. С. 38–66.
6. Наконечна Г. Термінологізація і детермінологізація: ступінь опрацювання й вектори розвитку. Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних парадигм: монографія. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2018. С. 11–37.
7. Новий тлумачний словник української мови : у чотирьох томах. Т. 1–4. Київ : Аконт, 1999.
8. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство : Підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.
9. Пономарів О.Д. Стилістика української мови : Підручник. Київ : Либідь, 1992. 248 с.
10. Пустовіт Л.О., Скопненко О.І., Сютя Г.М., Цимбалюк Т.В. Словник іношомовних слів. Київ : Вид-во «Довіра» УНВЦ «Рідна мова», 2000. 1017 с.

References:

1. Bozhok, A.P., Molochko, A.M., & Ostroukh, V.I. (2008). *Kartohrafiia* [Cartography]. Kiev: “Kyiv University”.
2. Holubinka, N., Lytvyn, O., Holubinka, Yu., & Kupiak, V. (2019). *Vtorynna nominatsiia v terminolohii kartohrafi* [Secondary nomination in cartography terminology] Cartographic modeling and geographical information systems: a collection of materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference, october 03-05, 2019, Lviv.
3. Danilenko, V.P. (1977). *Russkaya terminologiya: opyt lingvisticheskogo opisaniya* [Russian terminology: the experience of linguistic description]. Moscow.
4. Klymenko, N. (1973). *Systema Afiksalnoho Slovotvorennia Suchasnoi Ukrainskoi Movy* [The system of affix word formation of the modern Ukrainian language]. Kyiv: “Scientific opinion”.
5. Kunch, Z. (2018). *Pytome y zapozychene v terminolohii: problema balansu. Teoriia termina konkretyzatsiia leksyko-semantychnykh paradyhm* [Specific and borrowed in terminology: the problem of balance. Term theory: specification of lexical-semantic paradigms: monograph]. Lviv: “Halytskyi Publishing Union”.
6. Nakonechna, H. (2018). *Terminolohizatsiia i determinolohizatsiia stupin opratsiuivannia y vektory rozvytku. Teoriia termina konkretyzatsiia leksyko-semantychnykh paradyhm* [Terminologization and determinologization: degree of elaboration and vectors of development. Term theory: specification of lexical-semantic paradigms]. Lviv: “Halytskyi Publishing Union”.
7. Akonit (1999). *Novyi tлумачnyi slovnyk ukraïnskoi movy: u chotyrokh tomakh* [New explanatory dictionary of the Ukrainian language: in four volumes]. Kyiv: “Akonit”.
8. Panko, T.I., Kochan, I.M., & Matsiuk, H.P. (1994). *Ukrainske terminoznavstvo* [Ukrainian Terminology]. Lviv: “Svit”.
9. Ponomariv, O.D. (1992). *Stylistyka ukraïnskoi movy* [Stylistics of the Ukrainian language]. Kyiv: “Lybid”.
10. Pustovit, L.O., Skopnenko, O.I., Siuta, H.M., & Tymbaliuk, T.V. (2000). *Slovnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of Foreign Words]. Kyiv: “Trust” UNPC “Native Language”.